

Psykiatriska föreningens historik : Inledningsord vid föreningens sammanträ...

Svenson, Frey,

*46 C g x Br. Psykiatriska
föreningen*

National Library
of Sweden

Psykiatriska föreningens historik.

Inledningsord vid föreningens sammanträde den 3 september 1915.

Av

Frey Svenson.

Vid detta Psykiatriska föreningens första sammanträde på dess andra decennium har jag trott det vara på sin plats att lämna några korta meddelanden till föreningens historik.

Den 24 september 1904 sammanträdde under prof. Teodor Neranders ordförandeskap i Örebro en del svenska hospitalsöverläkare för diskussion bland annat och företrädesvis »om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av en förbättring av betjäningens ställning». Initiativtagare och sammankallande till mötet var prof. Nerander. Närvarande förutom Nerander Thure Björck, Axel Envall, Emil Lindell, Alfr. Petersson, Daniel Sellberg, Frey Svenson och Kristian Wickström. Vid mötet förekom också diskussion angående bildandet av en sammanslutning mellan hospitalsläkarna — initiativtagare var även härvidlag prof. Nerander — och tillsattes en kommitté »för att», såsom kommitterade sedermera i sin skrivelse säga, »överväga och utreda frågan, uppgöra förslag till organisation och stadgar för en sådan förening och att utfärda kallelse till möte mellan hospitalsläkarna». Kommitterade voro Björck, Envall och Nerander. Efter sammanträde i Vadstena den 10 och 11 juni 1905 utsände kommitterade ett cirkulär i vilket föreslogs bildandet av *Svenska hospitalsläkarföreningen*, framlades förslag till stadgar för föreningen samt kungjordes föredragningslista för ett sammanträde i Lund, till vilket rikets hospitalsläkare inbjödos. Det konstituerande sammanträdet hölls å föreslagen ort den 26 augusti 1905 i samband med allmänna svenska läkarmötet i Malmö. Närvarande voro Axel Bjerken, Thure Björck, Axel Envall, August Granholm, Axel Lundgren,

Teodor Nerander, Karl Norén, Alfred Pettersson, Daniel Sellberg, Frey Svenson och Per Vingqvist. Professor Gadelius hade på grund av sjukdom ej kunnat infinna sig. Att representanterna för sinnessjukvården i Medicinalstyrelsen ej voro närvarande lär, efter vad det på mötet upplystes, ha berott på att en av de kommitterade, som fått i uppdrag att underätta dessa, avglömt saken. Föreningen fick ej det avkommitterade föreslagna namnet utan det den alltjämt bär. Detta föreslogs av Gadelius i en skrivelse, som tyvärr ej bifogats protokoll, men ur vars innehåll jag påminner varningen för att låta föreningen alltför mycket sysselsätta sig med medlemmarnas ekonomiska angelägenheter och önskvärdheten av att den framförallt måtte bli en vetenskaplig sammanslutning. Det kanske bör meddelas, att stadgarna, vars materiella innehåll naturligtvis bestämdes på mötet, genom förmedling av undertecknad fick sin slutliga språkliga form av prof. O. von Friesen. Första styrelsen blev Nerander, ordf., Svenson, v. ordf., Norén, sekret., Petterson, skattm. och Björck, 5:e ledamot. På konstituerande mötet diskuterades dessutom: *Om betjäningens, särskilt ekonomibetjäningens ställning*, inledare Envall, *Om utbildningskurser för sjukbetjäningen*, inledare Nerander och *Om behovet av några mindre stipendier för hospitalsläkare*, inledare Björck. Nästa sammanträde hölls den 7 och 8 september 1906 i Stockholm och det därpå följande den 7 och 8 juni 1907 i Uppsala. Från föreningens medlemmar inom Medicinalstyrelsen hade nämligen påpekats lämpligheten av att de behandlade ärendena tidigt kommo till styrelsens kännedom för att kunna föranleda framställning till Regeringen om proposition till *nästkommande riksdag* eller ändringar i *nästkommande års utgiftstater*. Sedermera ha årligen sammanträden hållits i Stockholm i början av juni månad tills år 1913, då det åter beslöts att sammanträdena skulle förläggas till början av hösten. På grund av krigsutbrottet och därav följande villervalla uppsköts det ordinarie mötet år 1914, men detta år höllos två extra möten. Ordförande ha varit: Nerander, Svenson, Björck, Stenbeck och Gadelius; vice ordförande: Svenson, Björck, Stenbeck, Gadelius och Alfr. Petré; sekreterare: Norén, Gustafsson och Wigert; skattmästare: Pettersson, Gustafsson och Granholm; 5:e ledamot: Björck, Alfr. Petré och Lauritzen. Medlemmarnas antal var vid 2:a sammanträdet 28, nu är det 64 inberäknat 3 hedersledamöter. Icke mindre än sju av föreningens medlemmar ha avlidit nämligen Schultheis, Vingstrand, Vingqvist, Envall, Trägårdh, Hultman och Björck. Deras betydelse, var och en på den plats han verkat, behöver jag i denna krets icke närmare framhålla, vi ägna dem en saknadens och

tacksamhetens tanke och uttala det sedvanliga: Frid över deras minne!

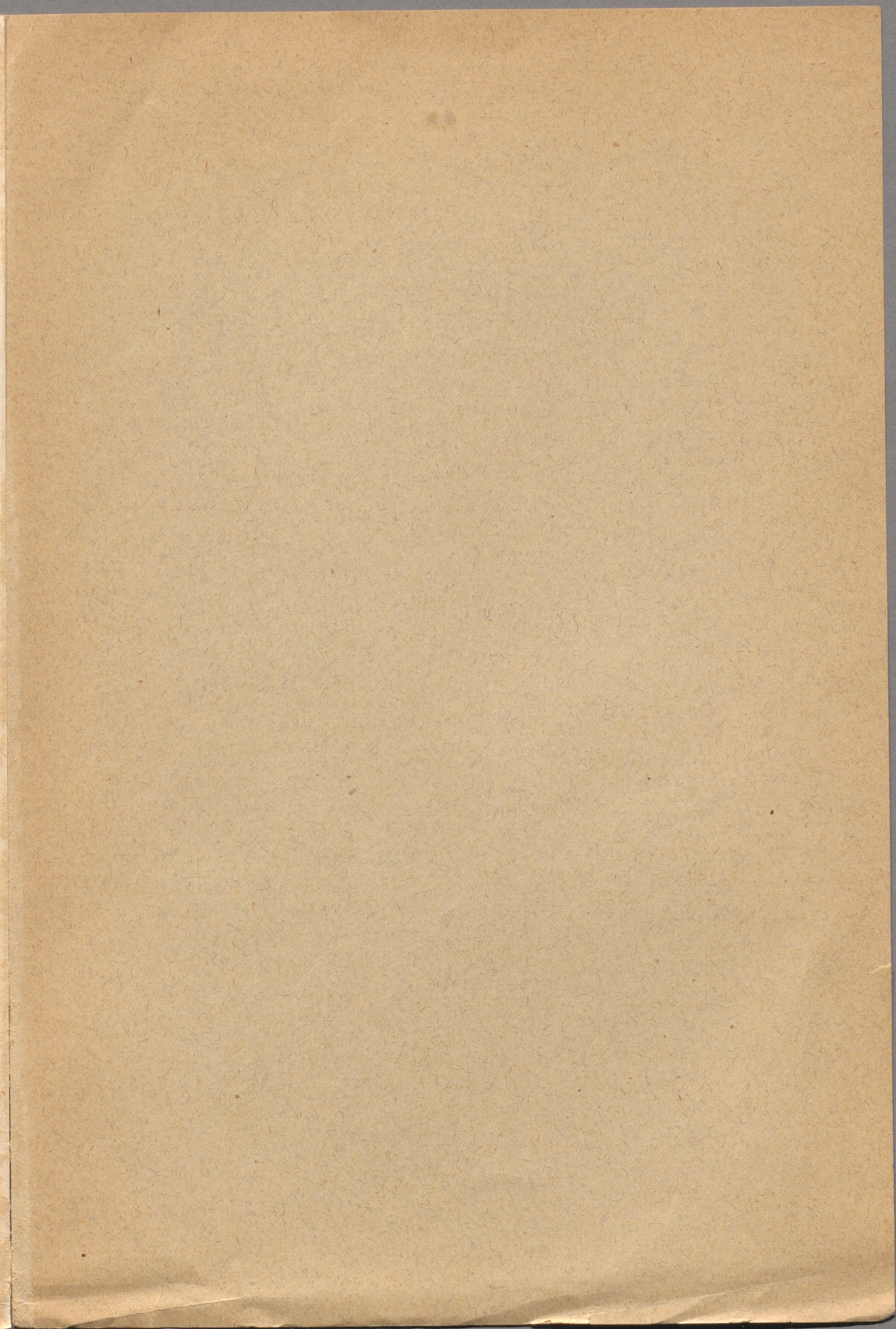
En hel rad viktiga frågor har under föreningens nu tio-åriga tillvaro vid dess sammankomster behandlats. Ja, man kan påstå att dessa frågor ge en sammanträngd bild av hela sinnessjukvårdens utveckling i vårt land denna tid. Jag nämner från 1906: *Behovet av förbättrade avlöningsförmåner för vissa hospitalsläkare*, inledare Nerander, *Den nuvarande översköterskeinstitutionens lämplighet*, inledare Envall, *Om utvidgningen av den organiserade familjevården*, inledare Schultheis; från 1907, *Översköterskeutbildningen*, inledare Frey Svenson, *Om behandling av kriminella sinnessjuka*, inledare Kinberg; från 1908, *Farliga sinnessjukas vård*, inledare Lauritzen, *Den svenska lagstiftningen angående tillräknelighet och förminskad tillräknelighet*, inledare Frey Svenson; från 1909, *Om formen av rättsmedicinska utlåtanden*, inledare Kinberg, *Bör staten ensam organisera sinnessjukvården*, inledare Bratt; från 1910, *Indikationen för utskrivning från sinnessjukanstalt under konvalescens*, inledare Alfr. Petré, *Om tvivelaktiga sinnessjukans tillstånd ur civilrättslig synpunkt*, inledare Gadelius, *Om Medicinalstyrelsens omorganisation*, inledare Frey Svenson, *Om betjämningsfrågan*, inledare Alfr. Petré; från 1911, *Om de underordnade läkarnas tjänsteställning*, inledare Fröderström och Wigert; från 1912, *Om behovet av revision av gällande hospitalstadga*, inledare Alfr. Petré, vid extra sammanträde samma år avgavs betänkande angående *de underordnade läkarnas tjänsteställning, m. m.*; från 1913 *Om fängensläkarreformen*, inledare Alfr. Petré; från 1914 *Om betänkande avgivet av kommitterade för utredning angående hospitalpersonalens uppförande på ordinarie stat m. m.*, inledare Frey Svenson: samma år avgavs betänkande angående *Det praktiska året m. fl. bestämmelser rörande kompetens till vissa läkarbefattningar* samt angående ordnandet av *fängensläkarfrågan*.

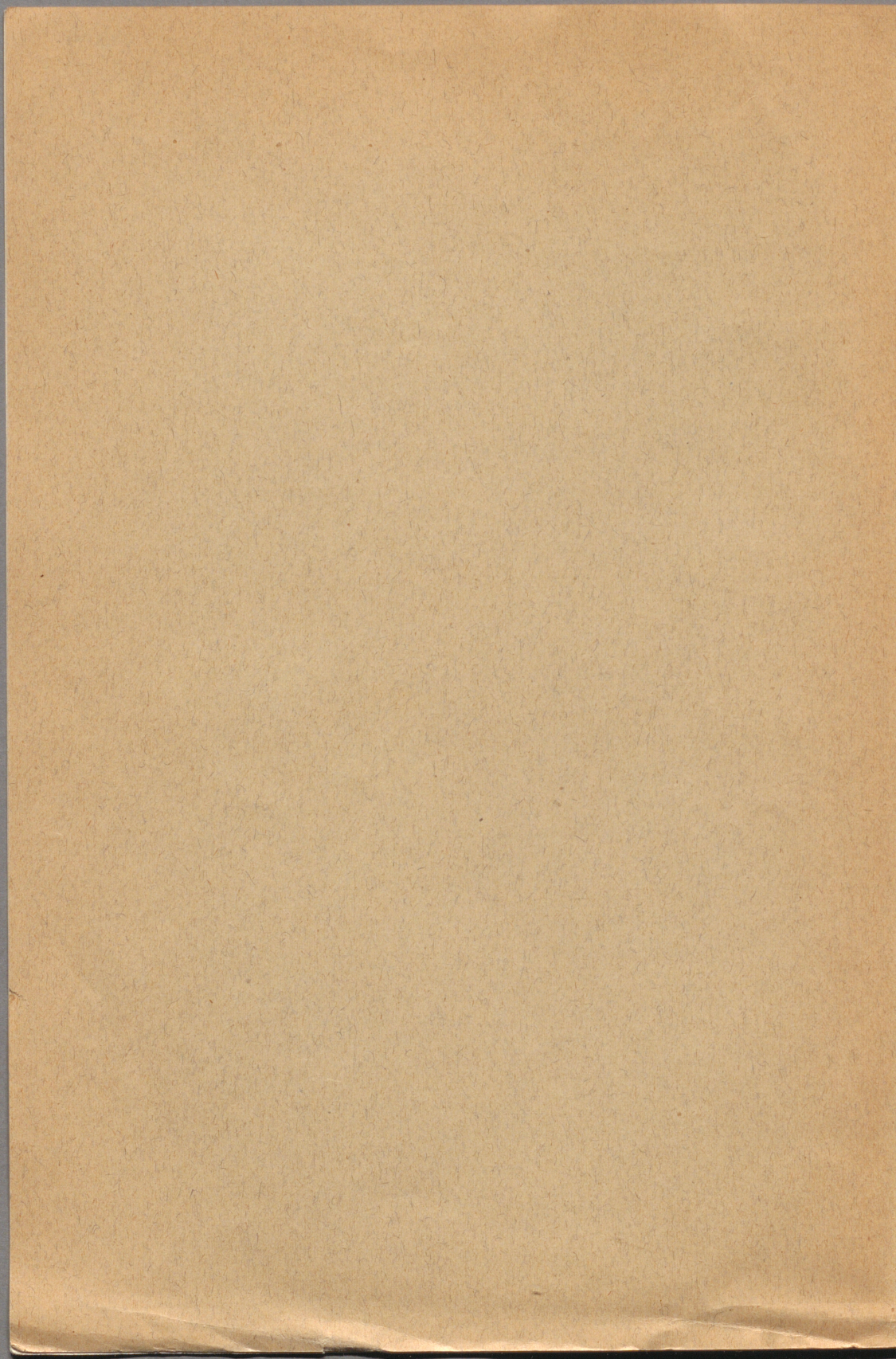
Dessutom ha en hel del teoretiska föredrag hållits framförallt av Gadelius, men också av Fröderström, Göransson, Norén, Sjöbring, Frey Svenson, Vestberg och Wigert. Att jag här ej uppräknar dessa föredrags titlar beror icke på att jag tillmäter dem mindre betydelse än de praktiska föredragen, men titeln på ett sådant föredrag säger så litet, de må till sitt innehåll vara än så betydelsefulla. Det är möjligt att de icke komma att framträda så mycket i föreningens yttre historia som de praktiska; de kunna ju icke som dessa senare ge anledning till beslut eller utlåtanden. Detta betyder emellertid icke, att de ej inom densamma skulle ha sin plats. Tvärtom förhåller det sig utan tvivel så, att om de tyvärr hitintills utgjort en alltför blygsam del av föreningens arbete, har detta mest berott på att den svenska sinnessjukvården befunnit sig och ännu befinner sig i sin daningsperiod, då de praktiska frågorna

tränga sig på en i sådan mängd, att man faktiskt icke får tid till att syssla med den rena teorien, så sorgligt än detta må vara. Och när jag riktar blicken mot föreningens framtid, finner jag just såsom ett av de allra viktigaste önskemålen, att den tidpunkt icke skall vara långt avlägsen, då en sådan jämvikt i utvecklingen inträtt, att de teoretiska frågorna kunna få sin likaberättigade plats med de praktiska. Vi rådbära våra hjärnor med att finna utvägar för den mindre tillfredsställande rekryteringen av hospitalsläkarbanan. Min fasta tro är, att den unge läkaren, som ser sitt yrke såsom huvudsakligen teoretiskt, stötes bort av allt det myckna praktiska, och därför bör icke allenast de psykiatriska klinikerna få annan ställning och annan organisation och undervisningen i psykiatri fördjupas, utan även ute på sinnessjukhusen i landet och inom denna förening de teoretiska frågorna hållas i högsta ära och ägnas sin tillbörliga tid. Blir detta förhållandet, då skall inom kort hospitalsläkaryrket kunna göra anspråk på den aktning, som det med all rätt kan fordra såsom arbetande med den gren av medicinen, som sysslar med de sjukliga rubbningarna i människans allra högsta funktioner och dessa rubbningars motarbetande.

Ett annat önskemål för föreningens framtid, som jag vid detta tillfälle icke vill underlåta framhålla, är att motsatsen mellan gammalt och ungt inom föreningen ej måtte bli alltför starkt märkbar. Världens gång är nu den, att de gamla gå bort och de unga komma till. Ett fullt motsättningslöst samgående mellan de olika åldrarnas synpunkter är kanske ej möjligt och kanske icke heller att önska. Att det emellertid vore en stor lycka för den sak föreningen i ödmjukhet skall tjäna, om denna motsättning komme att synas så litet som möjligt utåt, det är visst. Ju enhälligare vi kunna framträda, dess villigare lyssnar man till oss. Jag är övertygad om att den omständigheten att föreningen hittills kunnat se sina önskemål så pass väl upptagna till icke oväsentlig grad beror på att ännu aldrig ett yttrande från föreningen utgått med reservation. Måtte därför av föreningens medlemmar alltid de gamla vara tillräckligt smidiga och de unga tillräckligt förtänksamma för att möjliggöra ett verkligt *samarbete!*

Kan teori och praxis få sin lika stora plats icke blott i föreningens program utan också i dess arbete och bli motsatserna mellan olika åskådningar inom föreningen ej alltför framträdande, då är det intet tvivel om att den även för framtiden värdigt skall kunna hävda sin plats såsom representant för svensk psykiatrisk teori och praxis.

SEPARAT UR ALLM. SVENSKA LÄKARTIDNINGEN

